

Een warme thuis voor jongeren op de vlucht

Lesplan voor leraren, ontwikkeld door Caritas International • Voor leerlingen vanaf het derde middelbaar¹ • De Warmste Week 2026

Een warme thuis vinden is voor jongeren op de vlucht helemaal niet vanzelfsprekend, zeker wanneer zij zonder ouders in België toekomen. Onzekerheid, herhaaldelijk verhuizen, eenzaamheid en het gemis van familie kunnen sterk wegen. Net als hun leeftijdsgenoten hebben deze jongeren nood aan rust, verbondenheid en mensen bij wie ze terechtkunnen.

Dit pakket bevat een lesverloop van ongeveer 100 minuten. Leerlingen leven zich in de ervaringen van een jongere op de vlucht via het interactief verhaal [Walk in my shoes](#), onderzoeken wat een thuis betekent en vertalen hun inzichten naar een mogelijke actie voor De Warmste Week.

Bijlagen: een werkblad, een leestekst en acht quizvragen met antwoorden (ook beschikbaar op Ahaslides).

Doelen en timing

Leerlingen ontdekken de moeilijke keuzes die jongeren op de vlucht moeten maken, denken samen na over wat ze nodig hebben om zich ergens veilig en welkom voelen, maken kennis met Youth in Transit dat jongeren begeleidt die zonder ouders naar België kwamen, en bedenken een haalbare solidariteitsactie.

Plan bij voorkeur twee opeenvolgende lestijden: 10 minuten introductie, 35 à 40 minuten Walk in my shoes en 50 minuten verwerking en nadenken over een actie.

Wat is Walk in my shoes

Walk in my shoes (+ 15 jaar) is een digitale *serious game* van Caritas International en Commission Justice et Paix, gebaseerd op waargebeurde vluchtverhalen. Leerlingen verkennen migratie, conflict en samenleven door een jongere te vergezellen tijdens diens vluchtparcours. Ze volgen gedachten, angsten en hoop en helpen als vertrouweling beslissen bij moeilijke dilemma's. Interviews en andere bronnen ondersteunen hun keuzes. De centrale vraag is: wat als ik in die situatie zat?

Gratis toegang tot het platform: <https://www.walk-in-my-shoes.be>

Vorbereiding en materiaal

Doorloop vooraf een parcours en test beeld, geluid en internet. Leg het schematisch overzicht van elk parcours (boomstructuur - <https://www.caritasinternational.be/nl/page-masquee/walk-in-my-shoes-lesmateriaal/>) klaar als houvast voor jezelf.

¹ Wens je dit lesverloop toe te passen met jongere leerlingen (10-14 jaar)? Vervang dan de interactieve beleving "Walk in my shoes" door "[Walk in my shoes Junior](#)". De Junior-versie werkt anders dan de originele versie: als leraar lees je zelf het verhaal voor, ondersteund door een platform met beeld en geluid. Meer uitleg vind je in deze [lerarenhandleiding](#), pg. 9-10.

Materiaal:

- Audio & beeld: Afhankelijk hoe je de activiteit organiseert.
 - **In groepjes:** Eén computer per vier leerlingen, oortjes en audiosplitters. Audiokits zijn te lenen bij Caritas International; vraag vooraf naar beschikbaarheid (educ@caritasint.be).
 - **Individueel:** Eén toestel en oortjes per leerling.
 - **Klassikaal:** computer, beamer en geluid.
- Per leerling een werkblad (pagina 5-6) en een notitiekaartje of wit papier
- Post-its
- Eventueel ook de [schematische overzichten](#) van elk parcours, om leerlingen te ondersteunen bij hun antwoorden.
- Voor de verwerking: bord en een vooraf klaargezette anonieme woordwolk, bijvoorbeeld via Mentimeter of Wooclap.
- Voor de quiz: Ahaslides of stemkaartjes.

Zorg voor een veilige les

Hebben leerlingen zelf een vluchtverhaal? Bespreek vooraf en discreet of deelnemen passend voelt. Walk in my shoes kan moeilijke herinneringen oproepen. Bied een gelijkwaardige keuze: bijvoorbeeld onderzoek naar de verhalen van passagiers op de [Red Star Line](#), een ontwerp voor een gastvrije school of een andere opdracht. Niemand hoeft eigen ervaringen te delen of namens een groep te spreken. Spreek af dat iedereen mag passen, pauzeren of stoppen; voorzie een rustige plek en een aanspreekpunt. Dit geldt ook voor de vragen over thuis.

Verloop van de les

1 Introductie 10 minuten

2 min — Leg uit dat de leerlingen aan de slag zullen gaan met “Walk in my shoes”: een **online interactief verhaal**, gebaseerd op waargebeurde verhalen van mensen op de vlucht. Ze volgen een jongere op zijn of haar tocht en denken mee na over de keuzes die die onderweg moet maken. Bij elke keuze kunnen ze extra informatie raadplegen, zoals een filmpje, getuigenis of artikel, om hun keuze te onderbouwen. Sommige gebeurtenissen in het verhaal kunnen confronterend zijn.

5 min — Leg uit dat de leerlingen kunnen **kiezen tussen drie personages**: Hassan uit Syrië, Sifa uit DR Congo en Senait uit Eritrea. **Noteer de drie landen** en activeer voorkennis: waar ligt het land, wat weten de leerlingen over (de politieke situatie in) deze landen? Behandel vermoedens niet als feiten; vermijd veralgemeningen over landen.

3 min — Geef enkele **instructies**: kies één personage; help als vertrouweling; raadpleeg bij elk dilemma minstens één bron; overleg samen over jullie keuze (tenzij leerlingen individueel werken). Het doel is begrijpen, niet “winnen”. Niet elk parcours leidt naar Europa: het personage is op zoek naar veiligheid (waar dan ook). Verhalen zijn gebaseerd op echte ervaringen, maar sommige gebeurtenissen zijn in tijd en ruimte verkort. Herhaal de mogelijkheid om te pauzeren.

2 Aan de slag met Walk in my shoes 35 à 40 minuten

35 à 40 min – Drie opties om aan de slag te gaan:

Klassikaal: kies samen een personage, laat leerlingen bij dilemma’s stemmen en vraag enkele argumenten. Volg de meerderheid.

In groepjes van vier: duid een gespreksleider en bediener aan; wissel halverwege.

Individueel: leerlingen doorlopen zelf één parcours. Laat iedereen één lastig dilemma onthouden.

Klaar? Start aan het individuele werkblad. Bij extra tijd: vergelijk wat er gebeurt als je andere keuzes maakt, of volg het traject van een ander personage.

Nog niet klaar? Rond af op een logisch moment en laat de leerlingen aangeven waar hun personage gebleven is.

3 Verwerking 20 minuten

5 min — **Individueel werkblad**. Leerlingen vullen vragen 1 tot en met 5 in.

5 min — **Klassikaal**: Start de gezamenlijke nabespreking met de vraag wat bleef hangen. Iedereen stuurt het woord van vraag 1 anoniem in. Bekijk de woordwolk; toelichten mag, maar hoeft niet. Zonder digitale tool: verzamel kaartjes zonder naam.

Werkten de leerlingen in groepjes? Laat elk groepje dan hun parcours kort situeren

Doorloop vragen 2 en 3.

Houvast voor de bespreking: keuzes kunnen sterk beperkt zijn door gevaar en onzekerheid: het zijn vaak geen échte keuzes maar gedwongen keuzes. Sta stil bij overeenkomsten maar ook bij verschillen tussen individuele verhalen. Elk verhaal toont slechts één mogelijk traject en is niet representatief voor de ervaringen van 'alle' mensen op de vlucht.

6 min — In groepjes: leerlingen bespreken de groepsvragen (6, 7, 8) en maken de post-its over thuis.
Alternatief: laat de jongeren een tekening maken van een gezellige ruimte of ontmoetingsplek met vijf voorwaarden voor een thuis.

4 min — Orden de post-its op het bord. Vraag welke voorwaarden voor niet-begeleide minderjarigen moeilijker bereikbaar kunnen zijn en waarom.

4 Verbind met actie 30 minuten

15 min — Leerlingen **lezen de tekst** over het project Youth in Transit en De Warmste Week op pg. 7-8. Speel vervolgens met hen de acht quizvragen. Vraag bij enkele antwoorden naar de redenering; licht toe met de antwoordsleutel.

15 min — Actie: de leerlingen kunnen mee opkomen voor een warme thuis voor iedereen en een **actie organiseren met de klas**. Alle opbrengsten gaan naar De Warmste Week dat alle geselecteerde projecten mogelijk maakt, waaronder dat van Youth in Transit van Caritas International.

Groepjes bedenken één haalbaar voorstel (talentenavond, soepbar, sponsor-challenge, ...) en **pitchen** het kort. Kies samen een volgende stap. Maak het concreet: welke actie(s) kiezen we, wie neemt de eerste taak op en wanneer starten we?

Enkele tips wanneer jullie verder aan de slag gaan:

- 1 Registreer jullie actie: meld het initiatief aan via de website van De Warmste Week: <https://www.vrt.be/nl/de-warmste-week>.
- 2 Deel je actiepagina. Verspreid de link via schoolkanalen en sociale media, vertel waarom jullie meedoen.
- 3 Zamel geld in. Voer de actie uit en stort de opbrengst door via jullie officiële actiepagina naar De Warmste Week.
- 4 Deel leuke foto's van jullie actie op sociale media. **We nodigen jullie uit om Caritas International te taggen in jullie communicatie op sociale media, om zo jullie steun uit te spreken voor het project Youth in Transit²: Caritas International.be (Facebook en LinkedIn) en caritasintbe (Instagram).**

² Dit wil niet zeggen dat het geld alleen naar dit project gaat. Alle opbrengsten komen terecht in één gemeenschappelijk fonds, beheerd door de Koning Boudewijnstichting. Die verdeelt de middelen vervolgens over de geselecteerde projecten.

Werkblad voor leerlingen

Een warme thuis voor jongeren op de vlucht • Naam _____

Er is niet één juist antwoord.

Eerst individueel

1 Wat blijft bij jou hangen na de game? Schrijf één woord.

.....

2 Welke keuze vond je het lastigst? Welke mogelijkheden had je personage écht, en welke omstandigheden beperkten die?

.....

.....

.....

3 Wat hielp jouw personage om een veilige plek te vinden, en wat maakte die zoektocht moeilijk? Noem een moment uit het verhaal.

.....

.....

.....

4 Wat heeft een plek volgens jou nodig om als warm, veilig en welkom aan te voelen? Noteer drie voorwaarden. Denk aan: mensen, gevoelens/sfeer en praktische zaken.

.....

.....

.....

5 Stel dat jouw personage morgen op onze school start. Wat kunnen leerlingen concreet doen zodat deze jongere zich welkom voelt (zonder alles voor die persoon te beslissen)?

.....

.....

Klassikale terugkoppeling (vraag 1, 2, 3)

In groepjes

6 Vergelijk jullie antwoorden op vraag 4. Welke voorwaarden keren terug? Schrijf één gedeelde voorwaarde per post-it. Bewaar ook één belangrijk antwoord dat maar één persoon noemde.

7 Welke van die voorwaarden kunnen minder vanzelfsprekend zijn voor een jongere die hier zonder ouders leeft? Kies er twee, leg uit waarom en benoem wie steun kan bieden. Vermijd aannames: niet elke jongere heeft dezelfde ervaring.

.....

.....

8 Deel jullie ideeën bij vraag 5. Kies één haalbaar gebaar van welkom.

.....

.....

Klassikale terugkoppeling (vraag 6, 7, 8)

Het project 'Youth in Transit' en De Warmste Week

Leestekst voor leerlingen over het project Youth in Transit in [Mechelen](#). Dit project loopt ook in [Brussel](#) en in [Luik](#).

Een eigen plek, een nieuw begin

Youth in Transit (YIT) van Caritas International begeleidt erkende vluchtelingen van 16 tot 18 jaar die hier zonder ouders zijn. “De jongeren die Caritas opvangt bij Youth in Transit zijn alleen in België aangekomen, vaak na een onvoorstelbaar moeilijke tocht”, legt de coördinatrice van YIT Mechelen uit. “Ze komen uit conflictgebieden zoals Syrië, Somalië, Afghanistan of Eritrea en hebben hulp nodig om hier, gescheiden van hun ouders en familie, hun leven weer op te bouwen.”

Het gaat om jongeren die een positieve beslissing kregen op hun asielaanvraag. Tijdens hun asielprocedure verbleven ze vaak in collectieve opvangcentra. Met het oog op een zelfstandig leven zodra ze meerderjarig worden, biedt Youth in Transit hen een volgende stap: ze wonen in een van de **individuele flats** die Caritas momenteel ter beschikking stelt (13 in Mechelen, 19 in Brussel en 20 in Luik). Sociale begeleiders steunen hen hierbij. Hun begeleiding vertrekt vanuit de individuele situatie van elke jongere, met aandacht voor diens specifieke noden, verwachtingen en toekomstperspectieven.

Hier helpt begeleidster Ibtissem van YIT Mechelen een jongere met de administratie voor school. – © Caritas International

Bij aankomst stelt elke jongere samen met zijn of haar coach een **plan op maat** op. Daarin komen verschillende levensdomeinen aan bod die bijdragen aan een zelfstandige toekomst. Denk bijvoorbeeld aan het aanvragen van een identiteitskaart, het vinden van een huisarts, leren omgaan met facturen en een beperkt budget, het zoeken naar een sportclub of andere hobby, en het opnemen van huishoudelijke taken zoals koken, schoonmaken, wassen en de eigen agenda beheren.

Daarnaast worden maandelijks thematische groepsmomenten georganiseerd, bijvoorbeeld rond EHBO, relaties of gezonde voeding. Tijdens bewonersvergaderingen krijgen de jongeren de kans om mee na te denken over de werking van het project en hun stem te laten horen. Ook gezamenlijke uitstappen, zoals een voetbalwedstrijd, een cinemabezoek of een bezoek aan een trampolinepark, en verjaardagsfeestjes dragen bij aan het groepsgevoel en de onderlinge verbondenheid. Daarnaast beschikt het gebouw over een gemeenschappelijke ruimte waar jongeren samen kunnen ontspannen en activiteiten ondernemen. Deze ruimte is momenteel niet in gebruik en heeft een opknapbeurt nodig om opnieuw een aangename ontmoetingsplek voor de jongeren te worden (zie verder).

Een toekomstplan opbouwen

In één van de flatjes in Mechelen woont Nora (16).³ Als we aankloppen aan haar deur, zit Nora met haar neus in de boeken. “Morgen heb ik examen wiskunde en natuurwetenschappen”, vertelt ze. Maar we mogen wel even storen.

Nora vluchtte helemaal alleen en arriveerde twee jaar geleden in België. “Mijn familie terugvinden, is mijn grootste wens”, zegt ze. Over enkele weken wordt ze 17 jaar. En omdat ze haar familie dan extra hard zal missen, doet het Caritas-team in Mechelen er alles aan om er toch een mooie dag voor Nora van te maken. “Dan hangen we ballonnen op, eten we taart en zorgen we voor een verrassing”, zegt sociaal begeleidster Sifa.

Nora’s flat is gezellig ingericht en ligt er onberispelijk bij. “Vaak is het leuk om alleen te wonen”, vindt ze. “Want ik kan doen wat ik wil. Maar het is soms ook moeilijk om niemand te hebben om mee te praten. Gelukkig heb ik wel wat vrienden in het gebouw.”

Verlies verwerken en een toekomst bouwen

“Voor een succesvolle integratie is het heel belangrijk dat we **werken naar een duidelijk toekomstperspectief**”, zegt Sifa. “Voor veel jongeren is naar school gaan daar een essentieel onderdeel van. Sommigen weten nu al dat ze verder willen studeren, anderen voelen zich misschien minder comfortabel op de schoolbanken en willen liefst zo snel mogelijk werken.”

Soms heeft de jongere **eerst nood aan meer psychologische begeleiding** en rust vooraleer er voldoende ruimte is om te beginnen focussen op de toekomst. “Ook hier zorgen we voor een traject op maat en gestuurd door de jongere, in nauwe samenwerking met de scholen, voogden en andere externe partners”, aldus Sifa.

Ook de achtergebleven familie speelt een grote rol. Jongeren maken zich vaak zorgen om hun naasten. Het team bekijkt daarom ook de mogelijkheden voor **gezinshereniging** of het opsporen van familieleden.

Wanneer hun 18^e verjaardag nadert, moet er ook gezocht worden naar een gepaste woonst na het verblijf bij Caritas. De jongeren worden voorbereid op de harde realiteit van de woningmarkt, leren over alle praktische zaken die daarbij komen kijken (verzekeringen, OCMW, energiecontracten, ..) en worden ondersteund bij elke stap van die zoektocht. Sommige jongeren gaan meteen alleen wonen, terwijl voor anderen een plaats binnen een vervolgtraject misschien meer aangewezen is. **Het team volgt de jongeren ook na hun vertrek nog een periode op.** “Om er zeker van te zijn dat alles vlot loopt en we de jongere met een gerust hart kunnen loslaten”, zegt Sifa.

Samen vlammen voor een warme thuis

Youth in Transit in Mechelen en Brussel werd geselecteerd voor De Warmste Week met het project “Een warme thuis voor minderjarige nieuwkomers”. De steun is bedoeld om de gemeenschappelijke ruimtes tot een warme ontmoetingsplek te maken en een buddyproject uit te bouwen. Een buddy biedt persoonlijk contact en helpt een netwerk opbouwen. Zo kunnen deze jongeren bouwen aan een warm toekomstperspectief.

³ Nora verbleef bij Youth in Transit (YIT) op het moment dat dit artikel tot stand kwam, maar is intussen uitgestroomd en aan een nieuw hoofdstuk begonnen.

Quiz

Voor de leraar • Acht vragen

Ook beschikbaar op Ahaslides: <https://presenter.ahaslides.com/share/1791811605126-3mic48e4ai>.⁴
Gebruik de leestekst en laat leerlingen ook redeneren. Reken op circa 20 seconden per vraag.

1 Ja of nee

Betekent 'niet begeleid' automatisch dat een jongere geen ouders meer heeft?

Ja / Nee

2 Meerkeuze

Welke jongere past het best in de doelgroep van Youth in Transit Mechelen?

- A Elke nieuwkomer, ongeacht leeftijd of situatie
- B Een jongere, 25 jaar, erkend als vluchteling, woont alleen
- C Een jongere, 17 jaar, in asielprocedure
- D Een jongere, 17 jaar, erkend als vluchteling en zonder ouders hier

3 Meerkeuze

Waar helpt het team van Youth in Transit mee?

- A Ze helpen mee in het huishouden (koken voor de jongeren, de was doen, ...)
- B Ze bekijken in samenspraak met de jongeren of het mogelijk is hen te herenigen met familie
- C Ze studeren samen met de jongeren (studiecoaching)
- D Ze maken samen een toekomstplan

4 Ja of nee

Wanneer de jongere 18 wordt, moet hij of zij op zoek gaan naar een andere woning om te huren.

Ja / Nee

5 Ja of nee

Dankzij de steun van de sociaal begeleiders, is het voor deze jongeren relatief makkelijk een woning te vinden.

Ja / Nee

6 Ja of nee

Als je al heel veel moeilijke dingen hebt meegemaakt, zoals bij deze jongeren vaak het geval is, is het makkelijker om nieuwe uitdagingen (een taal leren, een netwerk uitbouwen, alleen beslissingen maken, enz.) aan te gaan.

Ja/nee

⁴ Je kan de presentatie naar je eigen account kopiëren. Vervolgens kan je deze kopie nog bewerken indien je dit wenst. Ben je niet ingelogd, dan moet je dit eerst doen. Als je nog geen account hebt, moet je deze eerst aanmaken. Hou er rekening mee dat de mogelijkheden met een gratis account beperkt kunnen zijn (bv. 50 deelnemers per maand).

7 Meerkeuze

Waarom wil Youth in Transit een gemeenschappelijke ruimte voorzien?

- A. Om er verplichte groepslessen te organiseren over zelfstandig wonen
- B. Om een plek te bieden waar jongeren kunnen ontspannen, elkaar ontmoeten en activiteiten organiseren
- C. Om er individuele gesprekken met de sociale begeleiders te houden
- D. Om er familieleden en andere bezoekers te ontvangen

8 Meerkeuze

Wat kan een buddy betekenen voor een jongere?

- A. Meegaan naar alle afspraken
- B. De rol van tolk opnemen
- C. Sociaal contact en netwerk uitbouwen
- D. De taken van de sociaal begeleider overnemen bij tijdstekort

Antwoorden en bronnen

1 Nee

'Niet begeleid' betekent bij deze jongeren dat ze in België aankomen zonder hun ouders of wettelijke vertegenwoordigers. Het zegt niet dat de ouders overleden zijn.

2 D

Het gaat om jongeren tussen 16 en 18 jaar die een positief antwoord hebben gekregen op hun asielpprocedure. Uitzonderingen zijn soms mogelijk.

3 B en D

Niet A => Ze ondersteunen de jongeren in het verwerven van autonomie, onder meer op huishoudelijk vlak, maar het is de jongere zelf die kookt, de was doet... niet C => Soms wordt er ondersteuning geboden met het huiswerk, maar dit gebeurt in de eerste plaats door vrijwilligers.

4 Ja

Het verblijf eindigt wanneer de jongere 18 wordt. Sommige jongeren gaan meteen alleen wonen, terwijl voor anderen een plaats binnen een vervolgtraject misschien meer aangewezen is.

5 Nee

Dit is vaak een grote uitdaging, omdat de jongeren hier zonder ouders zijn, omwille van discriminatie, door het beperkte aanbod van betaalbare huurwoningen enz.

6 Nee

Deze jongeren hebben juist extra nood aan een veilige en stabiele plek waar ze de moeilijke ervaringen die ze in hun thuisland en onderweg hebben meegemaakt, kunnen verwerken. Bovendien dragen ze veel verantwoordelijkheden en staan ze voor veel uitdagingen, zonder daarbij te kunnen terugvallen op de nabijheid van hun ouders.

7 B

De ruimte is in de eerste plaats bedoeld als ontmoetingsplek.

8 C

Het is niet zo dat de buddy taken overneemt van de sociaal begeleider. De buddy biedt aanvullende ondersteuning: bijvoorbeeld samen leuke dingen doen, een luisterend oor zijn enz.

Bronnen en links voor de leraar

Meer informatie over het **lespakket Walk in my shoes (15 +)**:

<https://www.caritasinternational.be/nl/projects/educatie/lesmateriaal-walk-in-my-shoes/>

Rechtstreeks toegang tot het volledige lesmateriaal Walk in my shoes:

<https://www.caritasinternational.be/nl/page-masquee/walk-in-my-shoes-lesmateriaal/>

Meer informatie over het **lespakket Walk in my shoes Junior (10-14 jaar)**:

<https://www.caritasinternational.be/nl/projects/educatie/lesmateriaal-walk-in-my-shoes-junior/>

Youth in Transit Mechelen: <https://www.caritasinternational.be/nl/projects/asiel-migratie/een-eigen-plek-een-nieuw-begin-minderjarige-vluchtelingen-in-mechelen/>

Youth in Transit Brussel: <https://www.caritasinternational.be/nl/projects/asiel-migratie/kwetsbare-jongeren-in-brussel-overgang-naar-autonomie/>

Projectpagina van De Warmste Week <https://www.vrt.be/nl/de-warmste-week/projecten/een-warme-thuis-voor-minderjarige-nieuwkomers>

Doe Mee met Caritas International: <https://www.caritasinternational.be/nl/asiel-migratie/engageren-doe-mee/> (deze pagina staat los van de Warmste Week)